

જગતના વિધાયકો

પુસ્તક પહેલું

એ ડો લે

હિટલર

કિંમત ૪ આના

गुजरात विधानसभा

गुजरात विधानसभा

संख्या

2394C

दिनांक 0.8.0

प्रमाण

हस्ताक्षर

संख्या

2394C

हस्ताक्षर

સાન પ્રસંગ માટે

—(૦)—

છેલ્લામાં છેલ્લી ફેશનની બનારસી સાડીઓ

જરી ભરતની સાડીઓ,
બનારસી તથા ઇન્દોરી
કીનારીઓ, બ્રાકેટ પેટીકોટ
વીગેરે

૪૨

અલંકારની વસ્તુઓ મેળવવાવાળું

એકજ ભરોસાપાત્ર

રથળ

ડી ડીન્ટ સ્ટોર્સ

૨૬૧, કાલબાદેવી રોડ, મુંબઈ ૨.

ટે. નં. ૨૭૧૧૮

તમારી વીમાની ચોલીસીની

કલેમની પતાવટ

માટે આજેજ લખો

વા. એન. સી. નારીચાણીઆ

ઇન્સ્યુરન્સ એક્ષપર્ટ-કનસલ્ટન્ટ

એન્ડ

કલેમ સેટલર

પોસ્ટ બોક્ષ-૨૦૬૭

મુંબઇ-૨.

દરેક જાતના પુસ્તકો માટે

લખો

સ્વસ્તિક બુક ડેપો

મંત્રી હાઉસ, ઓપેરા હાઉસ

મુંબઇ

બહારગામના ઓર્ડરો ખાસ કિફાયત

ભાવે કરવામાં આવે છે.

આગામી પ્રકાશન

પુસ્તક બીજું

સ્ટે લિ ન

દુકં સમયમાં બહાર પડશે
કિંમત ૪ આના

(પોસ્ટેજ સાથે)

તમારી નકલ માટે આજેજ ઓર્ડર મોકલી આપો.
બાંહેરખખર માટે અગાઉ જગ્યા મુકરર કરાવો.

મગજની નબળાઈ માટે તથા
વાળ વધારવામાં બીનહરીફ

વરલકર

(રજીસ્ટર) પ્રાહી વાપરે

બિડામા વાળ આરુઝ નાર્જદ કરા

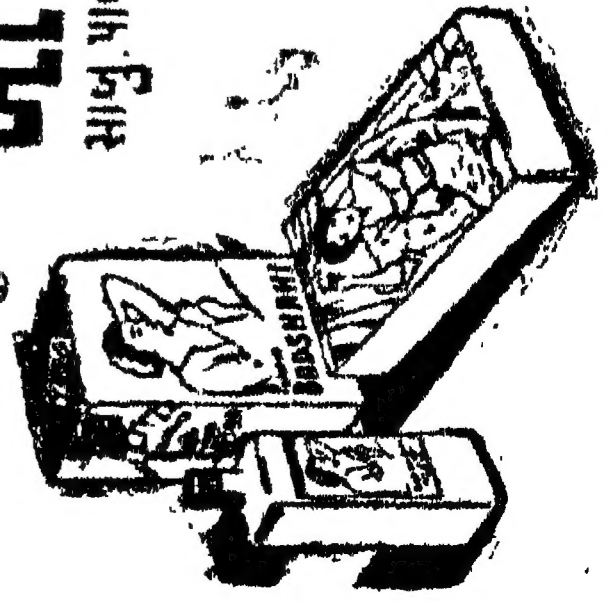

બાદનાસી

માબુ. પાવડર તથા સોરાન માપરો

અને કોમલ ચામડી ઉપર
મતા દરદોષી દૂર રહે
આમડીને કોઈ ખતનું
નુકસાન થઈએલા સ્વિસ
ચામડાડીક રીને કામ
આપે છે.

સી. સી. મહાજન બંડ
જે મુંબઈ નં. ૩૭

સ્ત્રીઓ! મારે શક્તીવર્ધક દવા

રેખા ટોની કે

કોઈપણ જાતનો પ્રદર, લોહીવા,
શરીરનું ઘોવાણું, પથારી પડતો કે
અનીયમીત અટકાવ, અટકાવ વખતે
થેટ કે પેટમાં થતો દુઃખાવો કમરનો
કાંઠ, હાથ પગમાં તોડ, હાડકાનું
કળતર, ઝીંગો ઝીંગો તાવ, લોહીનું
પાણી થવું, માથાની ટક્કર, ઝેરોની
છાવ બગ્યા કરવો, અન્ન ઉપર
અદચી, મ્હોં ખેરવાદ, ખાંસી, છાતી-
નો દાહ, સંધીવા, હીરટરીયા,
ગર્ભ ન રહેવો, ગભ અધુરે જવો,
દુસ્વાચ્છ કે સુવાચ્છની નબળાઈ,
સુવાચ્છ, પ્રખવઅમયે વારંવાર ફેર
પડવું વી. રોગો માટે સ્ત્રી વર્ગની
આ માનનીની દવા જરૂર વાપરો.

આની મી. ર. ર પોસ્ટિજ અલગ

સી. સી. મહાજનની કું,

રટ૨, જુમમા મરહુદ, મુંબઈ-૨.

મરો રૂંદતા સામ આડાવેછે
દાંબ હિબ્બા અને મુસાદાર બનેછે

**સાંધાનું
આભા તેમ**

સ્ત્રીઓ પુરુષો તેમજ વિદ્યાર્થીઓ
માટે આ સૌર્વિદ સમાન છે.
ભિદ્રા ભિદ્રા લાવી યાદ રાકિલ વધતું છે
તાલ પડેલા માથામાં વાળ ઉગાડે છે
દરેક ઠેકાણે વેચાય છે

સાંધાનું સી. સી. મહાજન
જે મુંબઈ નં. ૩૭

એ ડો લે
હિટલર

પ્રકાશક : સી. એમ. શાહ, સ્વસ્તિક બુક ડેપો,
મંત્રી હાઉસ, ઓપેરા હાઉસ સામે, મુંબઈ.

મુદ્રક : અમૃતલાલ પ્રભાશંકર સાતા,
સ્ટેટ્સ પીપલ પ્રેસ, ૧૩૮, મેડોન સ્ટ્રીટ, કોટ, મુંબઈ

નિવેદન

આ અંથમાળાનો હેતુ ગુજરાતી વાંચકોને જગપ્રસિધ્ધ રાજપુરૂષોનો જેમ અને તેમ દૂકો પણ હકિકતથી ભરેલો સુંદર અને સચોટ જીવનપરિચય આપવાનો છે. આ પુસ્તક, અંથમાળાનું પહેલું પુસ્તક છે. અમે આશા રાખીએ છીએ કે ગુજરાતની જનતા આ અંથમાળાને અપનાવી લઈને અમારા કાર્યમાં સહાય કરશે.

આ પુસ્તક હિટલર વિષે અંગ્રેજીના લખાયેલા જુદા જુદા આધારપાત્ર તથા હિટલરે જાતે લખેલા પુસ્તક ‘મેઈન કામ્ફ’ માંથી તારવી લેવામાં આવ્યું છે.

અમને ખાત્રી છે કે હિટલરની જીવનકથા વાંચકોને વાસ્તવિક ખ્યાલ આપવામાં મદદગાર નિવડશે. આ પછીનું અમારું પ્રકાશન સ્ટેલિનના જીવન વિષેનું ટુંક સમયમાં બહાર પડશે.

કેટલાક માણસો એવા હોય છે કે જેઓ કંગાળ માઆપને ત્યાં જન્મ લઈ, ગરીબીમાં સળી, પોતે દુઃખી થઈ, બીજને દુઃખી કરીને ભાગ્યજનથી આગળ વધી દુનિયાના દોલ ઉપર પોતાના નામનો ટંકો મગવે છે. હિટલર પણ આવા માણસોમાંનો એક છે. તે મધ્યમ કુટુંબમાં જન્મી, જીર્ણ જીવન વિતાવી, પારાવાર કષ્ટો સહન કરીને આજે જર્મનોનો સરમુખત્યાર બનીને સૃષ્ટિ ઉપર એકદશ્યુ શાસન કરવાનાં સ્વપ્નમાં રાચી રહ્યો છે અને એ સ્વપ્ન-સિદ્ધિ ખાતર આજે એણે સંહારલીલાનો આશરો લીધો છે. વિશ્વ ઉપર જર્મનોનું વર્ચસ્વ સ્થાપવા માટે એણે યુરોપના અનેક નાના નાના દેશોના દિલની આંધળી કતલ કરી નાખી છે, એની સંહારક સેના સાથે એ હજુ આગળને આગળ વધતો જ જાય છે, એની એ કાળકૂચ ક્યાં અને ક્યારે અટકશે એ તો સમય આપોઆપ કહી દેશે.

હિટલર-પોતાની મહત્વાકાંક્ષાને મૂર્તિમંત કરવા માટે ધરતીને ધરતીના જ સંતાનોના રક્તથી રંગી નાખનાર હિટલરનું જીવન અનેક ચમત્કારોથી ભરેલું છે.

તે નાઝી પક્ષનો નેતા, જર્મન સેન્ય, નૌકા અને વિમાની દળનો મહા સેનાપતિ, અને ત્રીજા 'રિશ' નો ઉત્પાદક, ચેન્સેલર તથા પ્રમુખ છે. ઓસ્ટ્રિયાનો એક ચિતારો પ્રગતિના સોપાન વટાવી સત્તા તથા

કીર્તિના શિખરે કવી રીતે પહોંચ્યો? તે સાત કરોડ જન્મનોનો સરમુખત્યાર કવી રીતે બન્યો? એટલું જ નહિ પણ તે આજે શા માટે નરરાક્ષસનો વેશ લઇને યુરોપીય ધરતી ઉપર રક્તની નદીઓ વહાવી રહ્યો છે?...આ પ્રશ્નોની પાછળ હિટલરના જીવનની વિચિત્ર ગૂંચો પડેલી છે.

ઘણાં માણસોએ હિટલરને રૂપેરી ચાદર ઉપર ઉગ્ર વક્તા તરીકે, કે તેના લશ્કરની સલામી ઝીલતો નીલાંબ્યો હશે. એના બાપણે કે એણે લખેલું મેઇન કામ્ફ પુસ્તક વાંચ્યું હશે, પણ એથી એના જીવનનો વાસ્તવ-ખ્યાલ આવવો મુશ્કેલ છે. એનું વાસ્તવિક જીવન જાણવા માટે તો આપણે એના જીવનની ઊંડાણમાં ડોકિયું કરવું પડશે.

એ ઘણો ખરો વખત મ્યુનિચના સીમાટે આવેલા તેના બંગલાના આરામખંડમાં ગાળે છે. આ બંગલો રોનકદાર રાજમહેલ જેવો નથી, પણ સાદો સામાન્ય માણસના દરજ્જાને છાજે એવો કલાત્મક બંગલો છે. તેના બંગલાની આસપાસ એવીસે કલાક છપી પોલીસની નગર ફરી વળતી હોય છે.

તે ઘણું એણું બોલે છે, પણ બોલે છે ત્યારે ફતરાની માફક હાઉ હાઉ કરતો ભલકી ઉઠે છે. વાતચીતમાં તે વારંવાર સિંહની જેમ ગર્જનાઓ કરે છે અને ગંધેડાની જેમ જમીન ઉપર આગોટી પડે છે. કોઇ કોઇવાર તો તે કલાકાના કલાક સુધી એક જ આસને બેસી રહી ગાયની જેમ વિચારો વાગોળ્યા કરે છે.

હિટલર અર્ધપશુ છે તેમજ તે અર્ધસન્યાસી પણ છે. તે માંસ, સીગારેટ કે શરાબને અડકતો મુદ્દાં નથી. તે માત્ર શાકાહારી છે. તે ભાગ્યે જ આ કે કાશી પીએ છે. તેને ચોકલેટનું પીણું ખુબ ભાવે છે. મ્યુનિચમાં એવા ઘણાં રેસ્ટોરન્ટ છે કે જેમાં હિટલર માટે ખાસ અલગ ખંડ રાખવામાં આવ્યા છે. વારંવાર હિટલર આ રેસ્ટોરન્ટોમાં જઈને ચોકલેટનું પીણું પી આવે છે, અને એ પીતાં પીતાં તે રેસ્ટોરન્ટોમાં આવતા જતા લોકોના વિવિધ જીવનનો અભ્યાસ કરે છે.

હિટલર માંસ આદિ તેજીવા આહારને અડકતો નથી છતાં તે ચણેલી જેવો લાલધૂમ રહે છે. તેનામાં ગૂંચિ જળવાની અજબ આવડત છે. તે મુસાફરીએ નીકળે છે ત્યારે ટ્રેનમાં કે વિમાનમાં શાંત ચિત્તે બેસી રહે છે, તેના ખાનગી મંત્રી સાથે પણ તે ટોળાટપ્પા મારતો નથી, પણ તક આવે છે ત્યારે તે સંગ્રહી રાષ્ટ્રી શક્તિનો ખરાબર ઉપયોગ કરે છે. હજી વિના તાકાતને વેડી નાખવામાં તે માનતો નથી. તેના મિત્રો કહે છે કે હિટલર રમુજનો રસ-સાગર પણ છે. તે ખુશમિજગતમાં હોય છે ત્યારે મિત્રમંડળા સમક્ષ દાસ્યની મિહાસઓ પીરસી સતત દસાવ્યા કરે છે.

તે સંગીત અને શિલ્પનો પ્રેમી છે ત્યારે તે કંટાળી ગયો હોય છે ત્યારે તે સંગીતના મોજા ઉપર ઉડી થાકને લગવો કરે છે. રાતે ઉંઘ આવતી ન હોય ત્યારે પણ તે સંગીતકારને બોલાવી તેની પાસે માનીતા ગીતો ગવરાવે છે. તે સંતોષમાનો પણ શોખીન છે. તેણે ‘લાન્ડવર્ક એન્ડ બંગાલ લાન્ડસર્પ’ નામની રીધ્મ લાગલાગટ ત્રણ રાતો સુધી બંધ હતી. મોટર-ઉદ્યોગના વિકાસમાં પણ તે ઘણો રસ લે છે. આજે એના ઉત્તેજનથી જર્મનીમાં ‘મોટર-રેકસીંગ’નો વિકાસ થયો છે.

તે શિલ્પકલા-નિપુણ છે. તે સરકારી કચેરીઓના મકાનોના નકશા દોરે છે, અને તેના સારીદાર શિલ્પકાર પ્રોફેસર સ્પીયરની સલાહ લઈ તેમાં સુધારાવધારા કરી નકશા મુજબ કચેરીઓના બાંધકામ કરવાની આજ્ઞા કરે છે. આધુનિક બર્લિનની નવી રચનામાં તેની સાદી પણ સુંદર શિલ્પકલાના પ્રતિબિંબો વેરાયતા છે. તેણે નૂરનબર્ગમાં ૬૦,૦૦૦ પ્રેક્ષકો આરામથી બેસી શકે એવો વિશાળ કોંગ્રેસ હોલ તૈયાર કર્યો છે.

હિટલરને બાળકો અને કૂતરાંની પીઠ પંખાળવાની બહુ ટેવ છે. બાળકો સાથે નાચવા ફૂલવામાં તે તેમને તમાચો મારી રડાવવામાં અને રડતા બાળકોના વદન નીરખવામાં હિટલરને ઘણી મજા પડે છે. તેને મોટી મોટી મિત્રમંડળાઓમાં બેસવું ગમતું નથી. તે વારં-

વાર દસ કે બાર જોડલા મિત્રોને પોતાને ત્યાં તોંતરી નાના નાના ભોજન સમારંભો યોજી તેમની સાથે હળવા વિખેંતી નાજુક ચર્ચા કરે છે. હિટલરના રસાલાના ફક્ત બે માણસો અગાઉથી રગ્ન લીધા વિના તેની પાસે સીધા જઈ શકે છે. બીજા માણસો પછી તેઓ ગમે તેવો મોટો ઓહો ધરાવતા હોય તો પણ તેની પાસે સીધાસટ જવાની હિંમત કરી શકતા નથી, અને તેઓ હિટલરને મળે છે ત્યારે ખુબજ વિનય વિવેક દાખવી વાતચીત કરે છે. મહિલાઓની સભામાં તેને ‘મહિલાઓને હું તમારો છું અને તમે મારા છો’ એમ કહેવાની આદત છે. તે પ્રભાવશાળી વક્તા છે. તે ભાષણ કરે છે ત્યારે પર્વતની ટોચ પરથી શિલાઓ ગમડતી હોય તેમ તેના મોઢામાંથી શબ્દો નીકળે છે. તે એવી પ્રચંડ ગર્જનાઓ કરે છે, જર્મનોના નામે એવી ફલીલો કરે છે કે પ્રેક્ષકો આસપાસનું ભાન ભૂલીને તેના ભાષણમાં એકરસ થઈ જાય છે.

કેટલાકો એમ કહે છે કે હિટલર બાળ અક્ષયારી છે પણ એ કથન ચર્ચાસ્પદ છે. હિટલરે હજુ સુધી લગ્ન કર્યા નથી. તેના માથી-દારોએ હિટલરને લગ્ન માટે અનેક લાવણ્યભરી લલનાઓનો પરિચય કરાવ્યો હતો; પરંતુ તેણે લગ્ન કરી વિલાસની કુંજમાં શક્તિઓ વેડફી નાખવાની ના પાડી હતી. આમ છતાં હિટલર સુંદરીઓનો સુંવાળો સહચાર સેવનો હોવ એમ જણાય છે. હિટલરના જીવનના કુંડમાં આજ સુધીમાં માત્ર બે લલનાઓ પ્રેમપંકજ ઉગાડી શકી છે. એમનાં નામ યુનીટી ક્રીમેન મીટફોર્ડ અને મીસીસ ડીઆના ગીનિરા (લેડી મેરસે) છે. હિટલરને એક કાફમાં મીસ મીટફોર્ડ સાથે પહેલી મુલાકાત થઈ હતી, અને એ મુલાકાતમાંથી સ્નેહ જન્મ્યો હતો. એ સ્નેહ ઉત્તરોત્તર એટલો બધો ગાઢ થયો હતો કે જ્યારે મીસ મીટફોર્ડ માંદગીના બિજાને પટકાઈ પડી ત્યારે હિટલરે તેની તબીબતના ખર્ચ અંતર જાળવવા માટે તેના તથા મીસ મીટફોર્ડના અંગલા વચ્ચે ખાસ ટેલીફોન લાઇન ગોઠવવાની તજવીજ કરી હતી.

હિટલર લાગણી-પ્રધાન છે. તે કોઈ કોઈ પ્રસંગે લાગણીથી એવો વિવશ બની જાય છે કે તે ફુસ્કે ફુસ્કે રડી પડે છે. હિટલરે તેના એક મિત્રને જણાવ્યું હતું કે મારી આ નબળાઈથી મને ઘણી શરમ આવે છે. તે આમ છતાં ભારે ક્રૂર, ધાતકી અને અવિચારી છે. તે પકડેલા પૂછડાને અંત સુધી પણ છોડતો નથી. તે અવ્યવહાર અવનિતો પ્રવાસી છે. તેના નિર્ણયોની આડે તેનો કોઈ પણ સલાહકાર આવી શકતો નથી અને તેથી જ તેણે તેના સલાહકારોની અવગણના કરીને ઓસ્ટ્રિયાનો કબ્જો મેળવી લીધો હતો.

તે તેના અંગત માણસોમાં પણ વિશ્વાસ મૂકતો નથી. જ્યાં ત્યાં તે શંકાના સૈનિકો નાચતા જુવે છે, અને આ સ્વભાવની ડાકણને વશ થઈને તેણે ૧૯૩૪ ની સાલમાં દૂષા લશ્કરના (એસ. એ.) સેનાપતિઓની અગવળને ચાલાકી ગણીને સેંકડો માણસોના માથા ધડથી જુદા કરી નાંખ્યા.

હિટલરે યહૂદીઓને જર્મનીના કટ્ટા શત્રુ ગણીને તેમનું કાસળ કાઢી નાંખ્યું. તે એમ માનતો કે યહૂદીઓ જર્મન પ્રજાની પ્રગતિને અંતરાય રૂપ છે, અને તેથી જ તેણે યહૂદીઓને નસાડી મૂકી જર્મનિ ઉપરથી આંતરરાષ્ટ્રીય પૂંજીપતિઓની સત્તાની સાંકળ તોડી નાખી. પરિણામે તેને અદગક દોલત મળી અને પોતાના માણસોને ખટાવવા માટે સરકારી કચેરીઓમાં મદત્વની જગ્યાઓ મળી.

જર્મનિ ઉપર પોતાના એકલાનું વર્ચસ્વ સ્થાપવા માટે તેણે મીઠી માનવતાને ઠોકરે ચડાવી નાગરિક સ્વાતંત્ર્ય ઉપર તરાપ મારી, રાજતંત્રમાં અમાનુષી દમનતા તત્વો દાખલ કર્યા, અને યહૂદીઓ સામે ઝૂનની ઝુંબેશ ઉપાડી. આજે તો તેણે જગતસ્યામી બનવાની ધૂનમાં ને ધૂનમાં નિર્દોષ સ્ત્રી-પુરૂષો અને બાળકો ઉપર ભીષણ બોમમારા ચલાવી, પરસેવો પાડીને શ્રમજીવી વર્ગે ભેગી કરેલી પવિત્ર મૂઠી-મિલકતો ઉપર તોપગોળા અને ટોરપીડો ફેંકી માનવતાને રક્તના મહાસાગરમાં ઝબોળી રહ્યા છે.

એનો જન્મ ૧૮૮૯ ની તા. ૨૦ મી એપ્રિલે એનો ગામમાં થયો હતો. આ ગામ જર્મની અને ઓસ્ટ્રિયાની સીમા પર આવેલું છે. આ ગામની ભૌગોલિક સ્થિતિ દિલ્લરના ભાવિ હવનના ધડતરમાં મુખ્ય હિસ્સો આપેલો છે. દિલ્લરના પિતા સાધારણ આખકારી અમલદાર હતા. એમનો વિચાર દિલ્લરને ભણાવી ગણાવી એમના જેવો જ અમલદાર બનાવવાનો હતો, પરંતુ આગપણથી જ દિલ્લરને સ્વછંદી, તોફાની અને તુમાળી વેતનને તેમના વૃદ્ધ દિલ્લને ભારે દુઃખ થતું.

એટલામાં દિલ્લરના પિતાની બહુલી લીંઝ થઈ. દિલ્લરને અદિની એક શાળામાં દાખલ કરવામાં આવ્યો પણ તે શાળામાં જવાને બદલે ખુલ્લાં મેદાનોમાં રમવા માટે નામી જતો. તે નદિના પટાંગણમાં ઘૂમતો, ઝાડ પર ચડતો કે ડાંગ પર વિશ્રામ લઈ રહેલાં પંખીઓને ઉરાડી આનંદ માણતો. ઘર કે નિશાળ તેને પાંજરાની જેમ સાલતા. તેને રજળપાટ અને રમતગમતોનો ભારે શોખ હતો. નિશાળીયાઓને ભેગા કરી તે તેમનો નેતા બનતો. તેમના ઉપર ઉપરી અધિકારી જેવો દાખ રાખતો અને પોતામાં બીજા નિશાળીયાઓ કરતા કંઈક ઉચ્ચ તત્વ છે એમ માની જાતી ફલાવીને ચાલતો. તે નિશાળમાં પણ સખણો બેસતો નહિ. ઘણીવાર તે તેના વર્ગ શિક્ષકના બંધનોનો ઇન્કાર કરીને તેમની સામે થઈ જતો. દિલ્લરની આ ઉધ્ધત વર્તણૂંક તેના માતપિતાની ચિંતાનો વિષય બની ગઈ હતી.

તે કળ્યાબોર પણ એટલો જ હતો. તેના સહવિદ્યાર્થીઓ સાથે કાંઈ કારણસર ઝગડો થતો તો તે મારામારી કર્યા વગર ઘેર પાછો આવતો જ નહિ.

દિલ્લરને ચિત્રકલાનો અનાદિ શોખ હતો; અને ભવિષ્યમાં ચિત્રકાર બનવાનો તેણે તેના મન સાથે સંકલ્પ પણ કરી લીધો હતો. એકવાર તેણે તેના પિતા પાસે ચિત્રકાર થવાની ઇચ્છા વ્યક્ત કરી ત્યારે તેમને આવાત લાગ્યો હતો. તેઓ તેના પુત્રને ચિત્રકાર તરીકે જોવા ઇચ્છતા

નહોતા. નિશાળમાં પણ તે પોતાના પ્રિય વિષયો જોવા કે ચિત્રકલા, ભૂગોળ અને ઇતિહાસ પ્રત્યે જ ધ્યાન આપતો. બાકીના વિષયોને તે અડકતો જ નહિ. તે આ ત્રણ વિષયોમાં આખા વર્ગમાં સૌથી વધુ દોડડા મેળવીને એ વિષયના શિક્ષકોનું પ્રિયપાત્ર થઈ પડ્યો હતો.

આમને આમ તે તેર વર્ષની ઉંમરનો થયો ત્યારે તેના પિતાનું અવસાન થયું. હવે હિટલરની માતા ઉપર સંસાર જીવનનો ભાર આવી પડ્યો. હિટલર હજૂ ઉધ્ધત રહ્યો હતો, તે પછી માંદો પડવાથી તેના શિક્ષણનો પ્રશ્ન મોકુફ રહ્યો. હિટલરની આ માંદગીએ તેની માતાનું આરોગ્યધન ચૂસી લીધું અને તે પણ આખરે આ દુનિયાને છોડી ચાલી ગઈ. આ વખતે હિટલરની ઉંમર ૧૮ વર્ષની હતી. તે પૂરું ભણ્યો પણ નહિ.

હવે હિટલર અનાથ થઈ ગયો. તે વિયેના ગયો. વિયેનામાં તેને પેટગુજરા માટે પારાવાર વિપત્તિઓનો સામનો કરવો પડ્યો અને એ વિપત્તિઓએ તેની વિચાર શક્તિ ઉપર નવો ઓપ ચઢાવ્યો.

શરૂઆતમાં હિટલર ચૂનાના તગારા ઉચકી પેટ પૂરતું અન્ન મેળવવા લાગ્યો. ત્રણ વર્ષ સુધી તેને કારમી મજૂરી કરીને કંગાલમાં કંગાલ કામદાર તરીકે જીવન વિતાવવાની ફરજ પડી હતી. આ સમય દરમ્યાન તેને મૂડી-મજૂરીના પ્રશ્નોનો અભ્યાસ કરવાની અણમોલ તક મળી ગઈ. કામદારોની રહેણી કરણીનું અવલોકન કરતાં તેને એમ જણાયું હતું કે કામદારોનો ઉધ્ધાર કરવા માટે સૌથી પહેલાં તેમની સામાજિક સ્થિતિ સુધારવી જોઈએ. સમાજના દરેક મનુષ્ય માટે શિક્ષણનો એવો પ્રયત્ન કરવો જોઈએ કે જેથી તેઓ સ્વદેશની આર્થિક, સાંસ્કૃતિક તથા રાજકીય મહત્વને વિસ્તારપૂર્વક સમજી શકે.

વિયેના વિલાસની લીલાભૂમિ હતું. અહિં હિટલરને એ વિલાસ, રંગરાગ અને હાસ્યમકારની પાછળ જર્મન પ્રજાની પડતીના પડધા સંભળાયા. તે ફરસદના સમયમાં જૂદા જૂદા પાદોના પુસ્તકો વાંચવા લાગ્યો. વળી વિયેનાના દૈનિક જીવનમાં પણ રસ લેવા માંડ્યો. ગુપ્ત

મંડળોના સમાગમમાં આવવા લાગ્યો અને એમાંથી એના દિલને, એની વિચારશક્તિને અને એના બુદ્ધિબળને મૂંઝવી રહેલા અનેક પ્રશ્નો ઉકેલ મળી ગયો. તેને જર્મનીના ઉધ્ધારક બનવાની તાલાવેલી લાગી. તે સાંજે થાકીને લોથપોથ થઈને ઘેર (લોન્ડન લાઉસ) આવતો અને નિદ્રાવશ થવાની તૈયારી કરતો ત્યારે તે જર્મનીના તારણદાર થવાની આશામાં આળોટી, મન સાથે અનેક વાતો અને નિશ્ચયો કરી નિદ્રાવશ થઈ જતો.

એકવાર એક મોટા મકાનનું આંધકામ ચાલતું હતું. દિલ્લર ત્યાં મજૂરી કરતો હતો, એવામાં તેને રોશિયલ ડેમોક્રેટિક ટ્રેડ યુનિયનના સભ્ય બનવાનું કહેવામાં આવ્યું પણ તેણે સભ્ય બનવાનો ઇન્કાર કરતા તેને પાણિયું આપવામાં આવ્યું. આવી રીતે એ ત્રણ વાર દિલ્લરને તોકરીમાંથી રૂપસદ મળવાથી તેના દિલમાં અપમાનની આગ લાલ્હી ઉઠી. તે એકાર બન્યો. વિટબ્રાજાઓ તેને ઘેરી વળી. તે લિબ્પારીની કક્ષા ઉપર ઉતરી પડ્યો.

તેણે એકવીશ વર્ષની ઉંમરે તમારા ઉચકવાનો કપરો ધંધો મૂકી નવા ક્ષેત્રમાં—ચિત્રકલાના ક્ષેત્રમાં જંપલાવ્યું. તેને ધીમે ધીમે ચિત્રકલાનું કામકાજ પણ મળવા માંડ્યું, અને આ ધંધામાં તેણે એટલી બધી પ્રવિણતા મેળવી કે તેની આંખો સામેથી ભૂખમરાનો ભય દૂર થઈ ગયો. આ ધંધામાં તેને આરામનો ઘણો સમય મળતો અને તે દરમિયાન તેણે સંખ્યાબંધ પુસ્તકો વાંચી નાખ્યા. તે આખરે એવા વિચાર ઉપર આવ્યો કે લોકશાસન એક તત્ત્વ છે અને એના એકા હેઠળ સ્વાર્થાંધ સત્તાબાળે શ્રમજીવિ વર્ગના લોહિ ચૂસે છે !

આ વખતેજ દિલ્લરને યહૂદીઓ સામે અણગમો થયો. તેને તેના સ્વપ્નસિદ્ધિના માર્ગમાં યહૂદીઓ કાટાંની જેમ પથરાયેલા જણાયા. વિચેનાના મોટા મોટા વ્યાપાર—ઉદ્યોગનું મૂકાન યહૂદીઓના હાથમાં હતું. યહૂદીઓ મોટા મોટા વર્તમાનપત્રો ચલાવતા હતા, અને તે દ્વારા તેઓ વિરોધીઓ સામે પ્રબળ પ્રચારના આંદોલનો વહેતા મૂકતા હતા.

લિટલરને યહૂદીઓની આ પ્રવૃત્તિ જર્મન વિરોધી અને ધાતક જણાઈ. લિટલરે યહૂદીઓનો, તેમની પ્રવૃત્તિનો અને તેમના અંતિમ ધ્યેયનો ઝીણું-વટથી અભ્યાસ કરવા માંડ્યો. જેમ કમળાવાળા માણસને બધે પીગુંજ દેખાય છે તેમ લિટલરને યહૂદીઓ જેતાં ઝેર ઝેર ને ઝેરજ દેખાતું. વિયેનાની શિષ્ટ સંસ્થાઓમાં, હુન્નર ઉદ્યોગની પેઢીઓમાં, વેસ્થાલઓમાં—દરેક ટુંકાણે તે યહૂદીઓનોજ હાથ જોતો. તે એમ માનતો કે યહૂદીઓની તેમ જર્મનોનું હીર ચૂસીને તેમનું અસ્તિત્વ નાબૂદ કરવાની છે.

એટલે તેણે સૌથી પ્રથમ યહૂદીવાદનો અંત લાવવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી અને તે માટે ઉપાયો યોગ્ય લાગ્યો.

વિયેનાના અભ્યાસે લિટલરને નવો દ્રષ્ટિકોણ આપ્યો. ઓસ્ટ્રિયામાં પરસ્પર વિરોધી એવા ઘણાં પક્ષ હતા અને એ પરથી લિટલરને લાગ્યું કે ઓસ્ટ્રિયન સામ્રાજ્યનું પતન અનિવાર્ય છે. ઓસ્ટ્રિયાના ઉંધાર માટે તેણે વિચાર કર્યો તો જણાયું કે કેન્દ્રીય સરકારની સ્થાપના કરવામાં આવે તોજ ઓસ્ટ્રિયાનો ઉદય થાય, નહિતર સામ્રાજ્યનો અંત નિશ્ચિત છે.

આ વખતે ઓસ્ટ્રિયામાં બ્રિટિશ પાર્લામેન્ટની જેમ એક હામ્બીરીયલ કાઉન્સીલ અને લાઉસ એન્ડ કામન્સ તથા લાઉસ એન્ડ લોર્ડસની જેમ એમ્પર એન્ડ હોયુટીઝ તથા લાઉસ એન્ડ લોર્ડઝ હતા.

લિટલરને બ્રિટિશ પાર્લામેન્ટની કાર્યપદ્ધતિ પ્રત્યે ઘણુંજ માન હતું અને એથી એ એકવાર ઓસ્ટ્રિયન પાર્લામેન્ટનું કામકાજ નિહાળવા ગયો. તેણે સભ્યોના ભાષણો સાંભળ્યા, વાદવિવાદ સાંભળ્યા તો જણાયું કે ઘણાખરા સભ્યો સમજ્યા વગર ભાષણો કરતા હતા અને કંઈક નવું કહેવાને બદલે એકને એક વાત ચૂંચ્યા કરતા હતા. લિટલરને પાર્લામેન્ટરી શાસનપ્રથા સંકુચિત લાગી. આ બનાવોએ તેના દિલના એકાદ ખૂણામાં સૂતેલી સરમૂખત્યારીને જાગૃત કરી.

તેથીસ વર્ષની વયે અનેક અપરિપક્વ વિચારો લઇને તેણે મ્યુનિચમાં પગ મૂક્યો. તેણે દૂરસદના સમયમાં વૈદેશિક રાજનીતિનું અધ્યયન

કરવા માંડ્યું. આ વખતે રશિયા અને ઓસ્ટ્રિયા વચ્ચેના સંબંધ બગડતો જતો હતો. અને દૂર દૂરથી યુદ્ધની નોખતોના સૂર આવતા હતા.

વળી જર્મનીમાં જનસંખ્યા ખૂબ વધી રહી હતી. વસ્તીમાં દર વર્ષે નવ લાખ મનુષ્યોનો ઉમેરો થતો હતો. આ વધતી જતી વસ્તીને લીધે લોકો માટે રહેવાની જગા તથા અન્નવસ્ત્રનો પ્રશ્ન ગંભીર બનતો જતો હતો.

હિટલરે આ પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે નીચેની યોજના શોધી કાઢી.

(૧) જર્મનીમાં સંતતિ નિયમનની પ્રથા દાખલ કરવી. (૨) અન્ન-વસ્ત્રની પેદાશ વધારવી. (૩) રાજ્ય-વિસ્તાર કરવો-ખીજ દેશો જર્મનીમાં મેળવી દેવા. (૪) વ્યાપાર ઉદ્યોગના ક્ષેત્રને એવી રીતે વધારવું કે જેથી જર્મનીના માલને ખીજ દેશોમાં સ્થાન મળે અને જનસંખ્યા બેકારીથી બચે.

હિટલર સંતતિનિયમનનો પ્રખર વિરોધી હોવાથી તેણે પહેલી યોજના પડતી મૂકી. ખીજ યોજનાની સફળતા કુદરતને આધીન હોવાને તે પર પણ તેણે વધુ વિચાર કરવાનું માંડી વાળ્યું, પણ તેને ત્રીજી યોજના ખૂબજ ગમી.

તે એવી ધારણા પર આગ્યો કે યુરોપની અંદર રાજ્ય-વિસ્તાર સિવાય જર્મનીના ઉંધાર માટે ખીજ કામ ઉપાય નથી.

એટલામાં ૧૯૧૪ ની સાલમાં યુદ્ધ ફાટી નીકળ્યું. હિટલર હિમાલયી ઉછળી ગયો. તે તા. ૩ જુલાઈએ લશ્કરમાં સૈનિક તરીકે દાખલ થયો. તેને થયું કે તે સ્વત્વસિન્ધિતા સોપાન પર ચઢી રહ્યો છે. તેને મન આ યુદ્ધ જર્મનીના જીવન મરાણના પ્રશ્ન સમ હતું અને એ ખાતર પોતાના પ્રાણનું બલિદાન આપવાના અવસરે એના જીવનની રંગરંગમાં આનંદ ભરી દીધો.

ખીજ દિવસે તેણે પણ યુદ્ધ ગીતો લલકારતા લશ્કર સાથે ફૂલ કરી, પણ એકાએક લશ્કરની વચમાં ગોળો આવીને પડ્યો અને ફાટ્યો. હિટલરને અહિં યુદ્ધની ભાષણતાનો પ્રથમ અનુભવ થયો.

એક વર્ષમાં તે તે કંઠાર અને દદ સૈનિક બની ગયો.

તે તેના સાથીદાર સૈનિક સાથે બીરકુલ વાતચીત કરતો નહિ. તે તે એણે કદપી રાખેલી સ્વપ્નભૂમિમાં જ ઉઠ્યા કરતો. મનમાં તે મનમાં તે કંઈ કંઈ કિલ્લાઓ બાંધતો અને તોડતો. સૈનિક તરીકે તે સાહસિક, હિંમતવાન તથા દદ મનનો પુરવાર થયો હતો, પણ લશ્કરમાં ચાર વર્ષની નોકરી કર્યા પછી પણ તેને કાંઈ ઉચ્ચ પદ મળ્યું નહોતું. ૧૯૧૬ ના ઓક્ટોબર માસમાં તે ધાયલ થયો હતો. ૧૯૧૮ ની સાલના તે મરટલ ગેસનો ભોગ બની ગયો હતો. આ ગેસે તેની આંખોનું અમી ખેંચી લીધું. તે આંધળો બની ગયો. દુનિયામાં તે એકલો અટૂલો હોય એવો ભાસ તેને ડાખવા લાગ્યો. તેને સારવાર માટે બર્લિનની હૅરપીટલમાં રાખવામાં આવ્યો, પણ અહિં તેની મૃંજવણમાં વધુ ઉમેરો થયો. સમરાંગણમાંથી રોજ સેકંડા ધાયલ સૈનિકા અહિં સારવાર માટે આવતા. એકવાર આ સૈનિકાએ હિટલરને જર્મનિના પરાજયના ખખર આપ્યા. એ ખખરે હિટલરનું હૈયું ચીરી નાખ્યું. તેની આંખોમાંથી જાણે આંસુના વોધ વહેવા માંડ્યા. જે જર્મનિ માટે તેણે લોહી રેડ્યું, એ જર્મનિને આખરે હાથ ખંખેરીને એસી ગયેલું જોઈને તે હતોત્સાહ બની ગયો. તેણે જર્મનિના પરાજયના કારણો શોધવા માંડ્યાં. તેણે પરાજયના દોષનો ટોપલો વહુદીઓના માથા ઉપર મૂક્યો. અને ત્યારથી તેણે વહુદીઓનું ક્રોધ પણ ભોગે કારણ કાઢવાનો મક્કમ નિર્ણય કર્યો.

૧૯૧૯ ની સાલમાં જર્મનિના હાઉપિંગરમાંથી પ્રાણુ ઉડી ગયો હતો. ઠામ ઠામ બેકારીનો દાવાનળ ફાટી નીકળ્યો હતો. સામ્યવાદીઓ મજૂર વિસ્તારોમાં પાતાના સિદ્ધાંતોનો પ્રચાર કરી રહ્યા હતા. વહુદીઓ મોટી મોટી જગાઓ ઉપર ગોઠવાઈ ગયા હતા. પ્રગ્ત ચારિત્ર્ય-નિર્બળ બનતી હતી. શહેરોમાં વિલાસગૃહોનો રકડો ફાટી નીકળ્યો હતો અને નાગરિકા નિર્બળતાના કાદવમાં રગદોળાઈ જતા હતા. હિટલર એમ માનતો હતો કે વહુદીઓ જ ચારાંગનાનો વ્યાપાર કરીને જર્મન-

નેતે સત્યાનાશીના પંથે ઘસડી રહ્યા છે. ઠામ ઠામ અસંતોષ, બેકારી, ગરીબી અને ગુન્દાની આગ પ્રગટી નીકળી હતી. યુદ્ધને લીધે લાખો જર્મનો ખોતાનું સર્વસ્વ ગૂમાવી બેઠા હતા અને તેમના પરાજયે તેમના દિલમાં રાજકીય વેદના જન્માવી હતી. આ વખતે જર્મનીને હિત્સાહ આપે એવો દિગ્દર્શક જોવાતો હતો. હિટલરે આ અવસરનો લાભ લીધો.

હવે હિટલર લશ્કરમાં એક જનસૂસ તરીકે જોડાયો. તેને મજૂરીની સભાઓમાં જઈને ખાતમી મેળવવાનું કામ સોંપવામાં આવ્યું. એવું કહેવાય છે કે હિટલરે આ સમય દરમ્યાન તેના અમલદારોને સેંકડો માણસોની હિલચાલને શક્યંધ ગણાવી તેમને વધસ્થંભ ઉપર ચડાવી દીધા હતા.

એકવાર તેને જર્મન લેખર પાર્ટીની સભામાં જવાની તક મળી. તેમાં જર્મન-મજૂર નેતા ગોટફ્રિડ ફ્રિડર ભાષણ કરવાનો હતો. સભામાં માંડ વીસથી પચ્ચીસ માણસ હતા. ફ્રિડરે બે કલાક સુધી મુઠી અને મજૂરીના પ્રતોની છણાવટ કરી. હિટલરને આ ભાષણ ઘણું ગમ્યું. તે પછી એક પ્રોફેસર સાહેબ ભાષણ કરવા ઉભા થયા. તેમણે એવું જણાવ્યું કે અમેરિકા પ્રાંતને પ્રશિયાથી અલગ કરવાથી જ શાંતિ સ્થાપી શકાશે. હિટલર આ સાંભળીને રાતોપીળો થઈ ગયો. તે સભામાં એકદમ ફૂફેટા મારી ઉભો થઈ ગયો અને પ્રચંડ ગર્જનાઓ કરીને પ્રોફેસરને જવાબ આપવા લાગ્યો. સભામાં ઉશ્કેરણી ફેલાઈ અને આખરે પ્રોફેસરને સભાખંડમાંથી નાસી જવાની ફરજ પડી.

થોડા દિવસ બાદ તેને આ પાર્ટીના સભ્ય બનવાનું આમંત્રણ મળ્યું. હિટલરે મંથન કર્યું. આ પાર્ટી પાસે કોઈ કાર્યક્રમ નહોતો, નિશ્ચિત નીતિ પણ નહોતી. માત્ર જાા માર્કસનું ફંડ હતું.

ખૂબ વિચારને અને તે આ પાર્ટીમાં જોડાયો. હિટલરના જીવનમાં આ મહત્વપૂર્ણ ઘટના હતી. ધીમે ધીમે આ પાર્ટીનો વિકાસ થયો. પાર્ટીની સભાઓમાં લોકો મોટી સંખ્યામાં હાજરી આપવા લાગ્યા. હિટલરના પ્રચંડ ભાષણોએ લોકો ઉપર કામણુ કર્યા.

૧૯૨૦ ની તા. ૨૫ મી ફેબ્રુઆરીએ પાર્ટીની મળેલી ગંજવર સભામાં તેણે નીચેના મુદ્દા રજુ કર્યા હતા:

તમામ જર્મનોએ એક બની મહાન જર્મનીની સ્થાપના કરવી.

વર્સેલ્સની સંધિ રદ કરવી.

જર્મનોની વધતી જતી સંખ્યાને જગા આપવા માટે જમીન મેળવવી.

જર્મન રક્તવાળા લોકોને જ જર્મન કહેવા. યહૂદીઓને જર્મન કહી શકાય નહિ.

ગયર જર્મનો જર્મનિમાં અતિથિ તરીકે રહી શકે.

મતાધિકાર કેવળ જર્મન નાગરિકોને આધિન રહે.

રાષ્ટ્રનું પ્રથમ કર્તવ્ય રાષ્ટ્રજનોને હુન્નરઉદ્યોગમાં ઉત્તર બનાવવાનું રહે.

યુદ્ધમાં રાષ્ટ્રના ધન-જનને અસાધારણ નુકસાન થાય છે એટલે યુદ્ધ દરમ્યાન વ્યક્તિગત આર્થિક લાભ ઉઠાવનારને અપરાધી ગણવો.

યુદ્ધ અંગે મળેલી સંપત્તિ જપ્ત કરવી.

જે લોકો રાષ્ટ્ર-હિત વિરુદ્ધ કાર્ય કરે તેમના ઉપર મુકદ્દમા ચલાવવા અને સજા સજા કરવી.

શિક્ષણ-પદ્ધતિમાં પરિવર્તન કરવું. ગરીબોના બાળબચ્ચા માટે રાષ્ટ્રના ખર્ચે શિક્ષણનો પ્રબંધ કરવો.

પાર્ટીના દરેક સભ્યે આ ઉદ્દેશોની પ્રાપ્તિ માટે મરી શીટવાની પ્રતિજ્ઞા લીધી હતી.

હિટલરે છૂટે હાથે પોતાના પક્ષના પ્રચારના ઘોડા છોડી મૂક્યા. મોટી મોટી સભાઓ મળતી અને તેમાં દરિદ્ર પક્ષો વચ્ચે ઘણીવાર તોફાનો થતા, લોહિ રેડાતા અને કાપાકાપી થતી. આથી હિટલરે સભામાં વ્યવસ્થા જાળવવા માટે ૧૯૨૨ ની સાલમાં એસ. એ. નામના શસ્ત્રસંજ્ઞ સ્વયંસેવક દળની સ્થાપના કરી.

આ દળની સ્થાપના પાછળ હિટલરનો મુખ્ય ઉદ્દેશ જર્મન યુવકોને તાલીમ આપી તેમની પાસે બળવો કરાવી પોતાના મનના મતોરથને મુર્તિમંત કરાવવાનો હતો. આ દળ - આ લશ્કરમાં અત્યારે વીસેક

લાખ તાલામગદ્દ જર્મન યુવાનો લેવાનું કહેવામાં આવે છે. તેનો ઉદ્દેશ નાઝી સરમુખત્યારનું રક્ષણ કરવાનો છે. તેના આગેવાનનું નામ હેર લુઝે છે.

હિટલરે તે પછી પાર્ટીનું નામ જહલીને નેશનલ સોશિયાલીસ્ટ જર્મન લેખર પાર્ટી રાખ્યું હતું. તેણે પાર્ટીમાંથી કાયરતા અને હર શબ્દોને દેશવટો આપીને દરેક સભાસદના દિલમાં હિંમતનો દાગોળો ભરી દીધો હતો. યહૂદીઓ આ પાર્ટી સામે રોપે ભરાઈને સ્વમાલિકીના વતંમાન-પત્રોમાં ટીકા કરતા હતા.

હિટલરે પોતાના પક્ષના પ્રચાર માટે નવો નૂરખો શોધી કાઢ્યો. જ્યારે અન્ય પક્ષોની સભા મળતી ત્યારે તે તેના સાથીદારો સાથે આ સભામાં જતો અને તેઓ બધા ચાલતી સભાએ વક્તાના ભાવગો સામે વાંધા ઉઠાવીને ગરબડ મચાવી મૂકતા. હિટલરને આ નીતિમાં સફળતા મળી.

૧૯૨૩ ની સાલ હિટલર માટે આફત સમાન નિવડી હતી. તેણે આ સાલમાં બળવો કરવા માટે કાવત્રું રચ્યું હતું, જે ઉઘાડું પડી જતાં તેને પાંચ વર્ષની કેદની સજા થઈ હતી. કારાવાસ દરમ્યાન તેણે “મેઇન કેમ્ફ” (મારી લડત) નામના પુસ્તકનો પહેલો ભાગ લખ્યો હતો અને ૧૯૨૫-૨૭ ની સાલમાં તેણે તેના બીજો ભાગ લખ્યો હતો.

આ પુસ્તકમાં તેણે જર્મન જનતિને જગતની સર્વોપરિ-જનતિ આર્થ જનતિ તરીકે ગણાવી છે. આજ સુધીમાં આ પુસ્તકની આશરે પાંચ કરોડ નકલો ખપી છે.

જ્યારે તે ૧૯૨૪ની સાલમાં જેલમાંથી છૂટ્યો ત્યારે તેના પ્રચાર-કાર્ય ઉપર, તેની મહેનતની રંગોળી ઉપર, પાણી ફરી વળ્યું હતું. સભાઓ મળવી બંધ થઈ હતી. દેશમાં સાધારણ શાંતિ હતી. આ વખતે હિટલર પાસે માત્ર ૭૦૦ માર્કસ હતા. છતાં તેણે હિંમત બાંધીને નાઝીઓને વ્યવસ્થિત કરવાનું કામ શરૂ કર્યું.

૧૯૨૫ની તા. ૨૭મી ફેબ્રુઆરીના દિવસે બીજી વાર નાઝી પક્ષની સ્થાપના કરવામાં આવી. આ વખતે એક નવી ચળવળ-યુવંદાની

ચળવળ જોર પકડતી હતી. હિટલરે આ તકનો લાભ લઈને યુવકોને પોતાના એસ. એ. (તુફાની ટુકડી) દળમાં નોકરી આપી.

હિટલરની નાઝી પાર્ટીનો ઉત્તરોત્તર થયેલા વિકાસ નીચેના ક્રાંદા ઉપરથી ધ્યાનમાં આવશે. સહ્યો

૧૯૨૫	૨૭,૦૦૦
૧૯૨૬	૫૦,૦૦૦
૧૯૨૭	૭૨,૦૦૦
૧૯૨૮	૧૦૮,૦૦૦
૧૯૨૯	૧૭૬,૦૦૦
૧૯૩૦	૩૮૯,૦૦૦
૧૯૩૧	૮૦૬,૦૦૦
૧૯૩૨	૧,૪૧૪,૦૦૦

હિટલરે બીજાના પૈસે પોતાના પક્ષનો પ્રચંડ પ્રચાર કરવા માંડ્યો. તેણે હેઝેકાંજ પોતાના વર્તમાનપત્રો શરૂ કરી દીધા. દરેક શહેરમાં “આઉન લાઉસ” નામના પ્રચાર મથકો ઉઘાડ્યા. પગારદાર વક્તાઓ, મોટરો, વિમાનો વગેરે સાધનો રોક્યા. હિટલરને પોતાના છૂપા લશ્કર એસ. એ. તથા છૂપી પોલીસ એસ. એસ. પાછળ પાણુ લખલૂટ ખર્ચ કરવા પડતો.

૧૯૩૦ની ચૂંટણીમાં સામ્યવાદીઓને ૧,૪૦૦,૦૦૦ તથા નાઝી પક્ષને ૫,૦૦૦,૦૦૦ મત મળ્યા હતા. આ મતગણતરીના આધારે નાઝી પક્ષને, રીસ્ટેગમાં ૧૦૭ બેઠકો મળી. અને હવે દેશમાં આ પક્ષનો ટંકો વાગવા માંડ્યો. આ વખતે હિટલરની ઉંમર ૪૨ વર્ષની હતી.

૧૯૩૨-૩૩ ની સાલ હિટલર માટે કસોટીની નીવડી હતી. આ સમય દરમ્યાન તેને ચાન્સેલર પદ મેળવવા માટે-સત્તાની ભૂખ સંતોષવા માટે ભારે જહેમત ઉઠાવવી પડી હતી એટલું જ નહિ પણ તેને અનેક સાચાજુઠા કરવા પડ્યા હતા.

જર્મનીમાં સૌથી પહેલો નંબર સામ્યવાદી પક્ષનો હતો. બીજો નંબરે નાઝી પક્ષ હતો. આ વખતના રાજકારણની રંગભૂમિ ઉપર હિટલર ઉપરાંત, વોન હીડનબર્ગ, ડૉ. હીનરીચ બ્રોનીંગ, વોન પેપન અને વોન સ્લીશર ભાગ ભજવી ગયા હતા.

હિટલરનો વાર્ષિક ખર્ચ ૮ થી ૯ કરોડ માર્કસનો હતો. તેનો ઘણાખરો ભાગ થાઈસીન નામનો પૂંજીપતિ આપતો હતો. સામ્યવાદીઓ સત્તા ઉપર હોવાથી મૂડીવાદીઓ ચિંતાતૂર બની ગયા હતા અને તેઓ સામ્યવાદી વિરૂધ્ધ એવા નાઝી પક્ષને ટેકા આપી, તેને સત્તા ઉપર લાવી પોતાનો સ્વાર્થ સિંધ કરવાનો વિચાર કરતા હતા. આ માટે ડસલડોર્ફમાં રાઇનલેંડના ૬૦૦ ઉદ્યોગપતિઓની એક મોટી સભા બોલાવવામાં આવી હતી. હિટલરે આ સભામાં આશરે ૨૫૫ કલાક સુધી એકધારે ભાષણ કરીને આ ઉદ્યોગપતિઓને એવું ભમાવી દીધું કે જે તેઓ નાઝી પક્ષને મદદ નહિ કરે તો સામ્યવાદીઓ તેમને લૂંટીને લિખારી બનાવી દેશે. હિટલરની દલીલો ઉદ્યોગપતિઓને ગળે ઉતરી ગઈ અને તેમણે હિટલરને મદદ આપવાનો નિર્ધાર કરી, તેના નામના જયનાદો પાડી ડસલડોર્ફના ગગનના ગુંમજને ગંતવી મૂક્યો હતો.

આ અરસા દરમ્યાન જર્મનીના પ્રમુખ તરીકે હીડનબર્ગના ઓક્ષાની મુદત પૂરી થતી હતી અને નવા પ્રમુખની ચૂંટણીની તૈયારીઓ થવા લાગી. હિટલર આ ચૂંટણીમાં હીડનબર્ગના હરિક્ષ તરીકે બહાર પડ્યો. તેણે વિચાર્યું કે જે તે પ્રમુખ તરીકે ચૂંટાશે તો તેના હાથમાં, પાર્લામેન્ટ તથા લશ્કરની લગામ આવશે. તે કદપતાના મોજાં ઉપર ઉડવા લાગ્યો. અને એટલામાં તો ચૂંટણીનું પરિણામ પણ બહાર પડી ગયું. હિડનબર્ગ આ પરિણામ જોઈને આશ્ચર્યચકિત બની ગયો. પ્રમુખપદ માટે પાંચ ઉમેદવારો બહાર પડ્યા હતા તેમાં હિડનબર્ગને ૧૮,૦૦૦,૦૦૦ મત મળતાં તે સૌથી પહેલા નંબરે અને હિટલરને ૧૧,૦૦૦,૦૦૦ મત મળતાં તે બીજા નંબરે આવ્યો.

હિટલરને હિટલરની આવી અસાધારણ કૃતિદે તો કદપનામાં પણ ધારી નહોતી. હિટલરને હાર મળી, પણ તેથી તે નિરાશ થઈને બેસી ન રહ્યો. તેણે પ્રચાર ચાલુ જ રાખ્યો.

૧૯૩૨ની તા. ૩૧ મી જુલાઈએ રીસ્ટેગની ચૂંટણી થતાં નાઝી પક્ષને ૧૪,૦૦૦,૦૦૦ મત મળતાં ૨૩૦ બેઠકો મળી. અને આ ચૂંટણીમાં નાઝી પક્ષ એક સૌથી બળવાન પક્ષ તરીકે પૂરવાર થયો. આ કૃતિદેને આધારે હિટલરે હિટલરને 'પાસે ચાન્સેલર પદની માગણી કરી, પણ હિટલરને એ પદ આપવાની સાફ ના પાડી તે તેને વાઇસ-ચાન્સેલરનું પદ આપવાનું જણાવ્યું. હિટલરે આ પદનો અંગીકાર કર્યો નહિ. આ વખતે વાઇસ-ચાન્સેલર તરીકે વોન પેપન હતો.

હિટલરને ચાન્સેલર પદ ન મળવાથી તેના પક્ષમાં અસંતોષ જન્મ્યો હતો. પક્ષની તિબેરીના તળીયા દેખાવા લાગ્યા હતા. હિટલરને પોતાના પક્ષનો ઉત્સાહ ટકાવી રાખવા માટે પ્રવાસે નીકળીને ઠામ ઠામ ભાષણો કરવાની ફરજ પડી, પણ જર્મન પ્રેક્ષક ઉપર એ ભાષણોએ બહુ અસર કરી હિ. ૧૯૩૨ ની તા. ૬ ફેબ્રુઆરીએ ચૂંટણી થતાં હિટલરે ૨૪ બેઠકો ગુમાવી. ઘણાં લોકોને ચૂંટણીના આ પરિણામમાં નાઝી પક્ષના અસ્તવ્ય અર્થ ન થયા, પણ એટલેથી હિટલર હિંમત હારી બેઠો નહિ. તે તો આશાવાદી હતો.

આખરે તેણે ૧૯૩૩ ની તા. ૩૦ મી જાન્યુઆરીએ રીસ્ટેગ ચાન્સેલરનું પદ પડાવી, મીડી માનવતાને ડોકર ઉપર ચડાવી.

તેણે તેનાં પ્રધાનમંડળમાં તેના નાઝી-મિત્રોને સ્થાન આપ્યું. તેઓમાંના કેટલાકનો પરિચય નીચે પ્રમાણે છે:—

હેરમન વિલહેમ ગોરિંગ

હેરમન વિલહેમ ગોરિંગ જર્મનિનો વિમાની પ્રધાન છે. તેનો જન્મ ૧૮૯૩ ની તા. ૧૨ મી જાન્યુઆરીએ બર્લિનમાં થયો હતો. ગયા મહાયુદ્ધમાં તેણે જર્મન વિમાની-દળમાં નોકરી કરીને ભારે નામના

મેળવી હતી. તે હિટલરના નેશનલ-સોશિયાલીસ્ટ પક્ષમાં શરૂઆતથીજ જોડાયેો હતો. ૧૯૨૮ની સાલમાં તે રિસ્ટેગમાં ચૂંટાયેો હતો. ‘રિસ્ટેગ કાયર’ ના કાવચમાં તેનો મુખ્ય હાથ હોવાનું કહેવાય છે. તેણે જર્મન-વિમાની દળની પુનઃરચના કરી ભારે પ્રસિદ્ધિ મેળવેલી છે. ૧૯૩૮ની સાલમાં તેને ‘ફિલ્ડ માર્શલ’નો ઇલ્કાબ અર્પણ થયેો હતો.

ગોરિંગ શરાબનો ભારે શોખીન છે. એડોલ્ફ હિટલર સાથે ભોજન લેતી વખતે તે એટલેો બધો દારૂ ઠામે છે કે કાઠવાર તે બેહોશ બની જતાં તેને ભોજન-સમારંભમાંથી સીધો દવાખાને લઈ જવો પડે છે.

તે ભારે ખાઉકણ અને ઉડાઉ છે. જ્યારે બધા જમીને હાથ ધોતા હોય છે ત્યારે પણ તે ખાનો હોય છે, અને એના ખાઉકણવેડાએ તેના શરીરમાં ચરબીની ભારે જમાવટ કરી છે. તેનું વજન ૨૮૦ રતલ જેટલું છે.

ગોરિંગ કૂર અને ધાતકી છે. નાના નાના વિદ્યાર્થીઓ નાઝી વિરૂધ્ધ ભાષણો કરે છે તો ગોરિંગ તેમને ‘ક્રાન્સનટ્રેશન કંપમાં ધંકલી મૂક છે. તે એટલેોજ મહેનતુ અને ખંતીલો છે. તે ઝડપી નિર્ણયો કરવાની પ્રબળ શક્તિ ધરાવે છે.

તેનું રસજીવન પણ જાણુવા જેવું છે. એકવાર બર્લિનમાં અફવા ફેલાઈ કે ગોરિંગ એક નખરાળી અંત નાજુક નદી એમી સોનમેન સાથે સૂવાળો સહચાર સેવે છે. ગોરિંગે તેને બર્લિનના એક ઉપ-નગરમાં રમણીય બંગલો ખરીદી આપ્યો હતો અને વારતહેવારે તે આ બંગલામાં એમીના આહુપાશમાં જકડાઈને પ્રેમની પાંખ ઉપર ઉડતો હતો. આ વાતની હિટલરને ખબર પડતાં તેણે ગોરિંગને એમી સાથે લગ્નગાંઠથી બંધાઈ જવાની આજ્ઞા આપી. ગોરિંગ નદીને પરણુવા માટે તૈયાર નહોતો, પણ હિટલરના ફરમાનનો દંન્કાર કરવાની તેનામાં શક્તિ નહોતી. આખરે તે એમી સાથે લગ્ન ગાંઠે બંધાયો.

ડા. જોસેફ ગોબેલ્સ

ડા. જોસેફ ગોબેલ્સ જર્મનિનો પ્રચાર-પ્રધાન છે. તેનો જન્મ ૧૮૬૭ ની તા. ૨૯ મી ઓક્ટોબરે રાઇનલેન્ડમાં થયો હતો. તેને ૧૯૨૦ ની સાલમાં પી. એચ. ડી.ની ડીગ્રી મળી હતી. નેશનલ સોશિયાલીસ્ટ પક્ષનો પવનવેગી પ્રચાર તેની પ્રચારકલાને આભારી છે. ૧૯૨૭ ની સાલમાં તેણે 'ડેર એન્ગ્રીફ' નામનું વર્તમાનપત્ર પ્રગટ કર્યું હતું. ૧૯૨૮ ની સાલમાં તે રિસ્ટેગમાં ચૂંટાયો હતો. ૧૯૩૩ ની સાલમાં પ્રચાર-મંત્રી તરીકે તેની નીમણુંક થઈ હતી.

ગોબેલ્સ રોમન કથોલીક ધર્મનો પ્રખર વિરોધી છે. તે મોટર હંકારવામાં એકલો મનાય છે. એકવાર તે પૂર ઝડપે મોટર દોડાવતો હતો. રસ્તામાં તેની મોટર હેઠળ એક માણસ આવી ગયો, પણ તેણે તો આંખો મીંચીને મોટર દોડાવ્યે જ રાખી. બહિન જઈને તેણે ટેલીફોન દ્વારા એ માણસ વિશે તપાસ કરી તો જણાયું કે તેની મોટર નાચે કપાઈને મરી જનાર માણસ પાદરી હતો. ગોબેલ્સ આ સમાચાર સાંભળીને ઘણા આનંદમાં આવી ગયો હતો.

ગોબેલ્સ સુંદરીઓના શોખીન છે. તે વિલાસનો કીટો છે અને તેની આ વિલાસપ્રિયતાએ જર્મન સ્વરૂપરાણીઓમાં હાહાકાર ફેલાવ્યો છે. ચાલ્સટનબર્ગમાં તેનો બંગલા છે, અને ત્યાં તે લલિતાંગી લલનાઓને ઉપાડી લાવીને તેમના વૈવનની રસપ્યાલીઓ ગટગટાવે છે. ગોબેલ્સ યહૂદીઓનો કટ્ટો વિરોધી છે છતાં તેણે યહૂદી કન્યા મગદા સાથે લગ્ન કરેલું હોવાની ફટલાંકા માન્યતા સેવે છે.

ગોબેલ્સ અદ્ભૂત પ્રચારસ્વામી છે. પ્રચારકાર્યમાં તેણે આધુનિક તત્વ દાખલ કર્યું છે. તે ટેલીફોન ઉપર પત્રકારોને લાંબા લાંબા નિવેદનો લખાવે છે અને એ લખાવતી વખતે તે શ્વાસ લેવા પણ થોભતો નથી. તેણે પાઠ્ય-પુસ્તકોમાં પણ નાઝી-પ્રશંસાના પાઠો દાખલ કર્યા છે. નાનામાં નાની વસ્તુ પણ તેની નજર બહાર રહેતી નથી. તે જુકાણાનો સરદાર છે.

હીનરીચ હિમ્લર

હીનરીચ હિમ્લર એસ. એસ. (તુફાની દુકડીઓ) નાઝી બ્લેક ગાર્ડસ તથા ગેસ્ટાપો (છૂપી પોલીસ) નો નેતા છે. તેને નાઝી સર-અપત્યારી રક્ષણનું કાર્ય સોંપાયેલું છે. જર્મન યુદ્ધ-કાઉન્સીલનો તે સભ્ય છે, અને તેણે જીતાયેલા દેશોમાં જર્મન નાઝી-વિરોધી નર-નારીઓની ખૂનરેણુ કરવામાં મોટો ભાગ લીધો છે.

તે ચૂસ્ત શાકાહારી છે. શરાબ કે સીગારેટને તે અડકતો નથી. તેને સસલા પાળવાની ટેવ છે. તે ગરમીના દર્દથી પીડાય છે. યુવાનીમાં તેને આ દર્દ લાગુ પડ્યું હતું જે અસાધ્ય પૂરવાર થયું છે. આ દર્દ તેની આંખોનું તેજ દૂરી લીધું છે. તે વારંવાર માથાના દુખાવાથી પીડાય છે અને રોજ દવા પીતો હોય છે.

તે રોગી હોવા ઉપરાંત વહેમી છે. તેનો માનીતો આંકડો ત્રણનો છે. તેના સ્ટાફના ત્રણ માણસો બેઠા હોય ત્યારેજ તે વાતચીત કરે છે. તે ત્રણ જ સંતરા ખાય છે. તેના ભાણામાં ત્રણ જ બટાટા રાખવાની તેણે રસોયને આજ્ઞા આપેલી છે.

હિમ્લર બહારથી ઠંડો અને નિર્દોષ લાગે છે, પણ તે એટલો જ અત્યાચારી કૂર અને રાક્ષસી છે. તેના હાથે સંખ્યાબંધ ખૂન થયેલા છે. તે વારંવાર નૂરેમ્બર્ગની જેલોમાં જતય છે, અને કેદીઓને ભેગા કરી તેમને વગર અપરાધે ફટકા મારે છે. કેદી જ્યાં સુધી રડે નહિ અને દયાની યાચના ન કરે ત્યાં સુધી તે ફટકા મારે જ રાખે છે. હિમ્લરની આ અમાનુષી આદતનો જગતમાં પણ બંદો મળવો મુશ્કેલ છે.

જેચીમ રીખનટ્રોપ

જેચીમ રીખનટ્રોપ જર્મનિનો પરરાષ્ટ્રીય પ્રધાન છે. તેનો જન્મ ૧૮૯૯ ની સાલમાં થયો હતો. તે નાઝી પક્ષમાં જોડાયો તે દરમિયાન હિટલરને પરદેશોના રાજકારણની સલાહ આપવાનું કામકાજ કરતો

હતો. ૧૯૩૭ ની સાલમાં તેને પરદેશખાતાના પ્રધાનનું પદ આપવામાં આવ્યું હતું. લંડનમાં જર્મનના એલચી તરીકે તેણે નાઝી સલામો કરીને લોકોનું ધ્યાન ખેંચ્યું હતું.

રૂડોલ્ફ હેસ

રૂડોલ્ફ હેસ જર્મન પ્રધાનમંડળનો સભ્ય છે. તેનો જન્મ એલેકઝાંડ્રીયામાં થયો હતો. હિટલર તેના ઉપર ભારે વિશ્વાસ ધરાવે છે, અને રશિયા ઉપર ચઢાઈ કરતાં પહેલાં તેણે તેને ઇંગ્લંડ મોકલ્યો હતો. રૂડોલ્ફ હેસ પણ દુનિયામાં લોહી તરસ્યા રાક્ષસ તરીકે નામનીત ગન્યો છે.

*

*

*

ચાન્સેલરશીપના સિંહાસન પર ગિરાજી હિટલરે સૌથી પહેલાં પોતાના માર્ગની સાક્ષરૂ કરવા માંડી અને તે માટે તેણે કર્મમાં ફૂર પગલાં ભર્યાં. તેણે પોલીસ દળને નાઝીવાદનો રંગ લગાડવા માટે ખત્રીસ પોલીસ અમલદારોમાંથી માત્ર દસને રાખી બાકીની બાવીસ જગ્યા ઉપર ચૂસ્ત નાઝીવાદી અને અત્યાચારી અમલદારો ગોઠવી દીધા. આમાંના કેટલાક અમલદારો નીચલા દરજ્જાના અને ખૂની તથા ડાકુ તરીકે નામીયા થયેલા હતા. ગોરિંગે પોલીસને નાઝી વિરોધી મનુષ્યોને ઠાર કરવાનું ફરમાન કર્યું. સરકારી કચેરીઓમાં પણ નાઝી જર્મનોને નોકરીઓ આપીને બાકીનાને તગડી મૂકવામાં આવ્યા. ગાંદેર સભાઓ અને વર્તમાનપત્રોના સ્વાતંત્ર્ય ઉપર તરાપ મારવામાં આવી અને આમ હિટલરે સત્તા ઉપર આવતાં વેંતજ તેના રાક્ષસી સ્વભાવનો પરિચય કરાવવા માંડ્યો.

હિટલરની ચેન્સેલરશીપે જર્મન-પ્રજ્ઞમાં ભારે અસંતોષની લાગણી પ્રગટાવી હતી કેમકે તેણે પ્રજ્ઞજનોને મોટા મોટા વ્યયોની નવાજેશ કરી હતી. તેણે દરેક ખેડૂતને જમીન

આપવાની તથા કરજ માફ કરી ઉપરથી ૨૦૦૦૦ રોકડ માફસે આપવાની લાલચ પીરસી હતી. નાના નાના ઉદ્યોગ-પતિઓને સહાય આપવાની, તથા બેકારીનો અંત આણવાના બાણુમાં પ્રક્યાં હતાં. હિટલર આમાંથી એક પણ વચન પાળી નહિ શકવાથી જર્મન પ્રજામાં અસંતોષની આગ કાઢી નીકળી હતી.

૧૯૩૩ ની તા. ૫ મી માર્ચે ચૂંટણી થવાની હતી પણ હિટલરને એ ચૂંટણીમાં પરાજય મળવાની ગંધ આવતાં તેણે તેના દરિફ સામ્યવાદી પક્ષ સામે કાવત્રું રચ્યું. આ કાવત્રું, જેને જગત 'રીશ્ટેગ ફાયર'ના નામથી ઓળખે છે, જે આજે પણ નાઝી પક્ષના ઇતિહાસમાં કલંકના પડછાયા પાડી રહ્યું છે.

નાઝીઓએ રીશ્ટેગ (જર્મન પાર્લામેન્ટ)ની ઇમારતને આગ લગાડી, અને એનો આરોપ સામ્યવાદી પક્ષ ઉપર મૂક્યો. હિટલરે આ બહાના હેઠળ હજારો સામ્યવાદીઓની ધરપકડ કરીને તેમને કાપી નાખ્યા, કેટલાકને નજરંકદીઓની ઘાતકી છાવણીમાં ધકેલી મૂક્યા. પોલીસને નાઝી વિરોધી મનુષ્યને પકડવાની અસાધારણ સત્તા આપી. સામ્યવાદી વર્તમાનપત્રોને બાળીને તેમના મુદ્રણાલયોને તાળાં વાસ્યાં. હિટલરે સામ્યવાદીઓનો કોંટા કાઢી નાખવા માટે રાક્ષસનો વેશ લીધો.

આટલું આટલું કરવા છતાં ચૂંટણીમાં નાઝી પક્ષને ૪૪ ટકા મત મળ્યા. આખરે તેણે રીશ્ટેગમાંથી બળજબરીથી તેના વિરોધીઓને કાઢી મૂકીને સરમુખત્યારીનો દંડ ધારણ કર્યો. તેણે રીશ્ટેગ પાસેથી અસાધારણ સત્તાઓ મેળવી લીધી અને દમનના દારૂગોળા ઉપર સિંહાસન ગાઠવી તેણે શાસનનો સોટો વિંઝવા માંડ્યો.

જે એસ. એ. (તુફાની ટુકડીઓ)ના બખ્તર હેઠળ હિટલરે સત્તા મેળવી હતી તે એસ. એ. સામે તેણે ગંભીર કાવત્રાનો આરોપ મૂકીને તેના નેતાઓને ઠાર કર્યા. તેમાં એસ. એ. ના બિધ્યારક રોહે-

મનો પણ સમાવેશ થાય છે. ગરજ સરી ને વૈદ વેરીની જેમ હિટલરે પણ પોતાની ગરજ સરતા એસ. એ. માંથી શંકરપદ નેતાઓને ઉમેડીને ફેંકી દીધા.

હિટલરે પ્રજાસંઘની અવગણના કરીને તેમાંથી રાજનામું આપ્યું અને ઉધાડે જોગે શસ્ત્ર સજવા માંડ્યા. તેણે પ્રજાવિશ્વાસની કસોટી કાઢવા માટે પ્રજામત લીધો તો તેની તરફેણમાં ૯૨.૩ ટકા મત મળ્યા. આથી હિટલરે હુંકાર કર્યો. તેને પ્રતીતિ થઈ કે જર્મન પ્રજા તેની પાછળ છે, અને તેણે પોતાની સ્વપ્ન-યોજના અમલમાં મૂકવા માટે યુરોપના રાજકારણમાં પિંઢારા-તંત્ર દાખલ કર્યું.

હવે હિટલરે જર્મનિની કાયાપલટનું કાર્ય હાથમાં લીધું. તેણે ફરજિયાત લશ્કરી તાલીમ દાખલ કરીને જર્મનોને ભાવિ યુધ્ધ માટે તૈયાર કરવા માંડ્યા. યહૂદીઓના નાશ માટે તેણે કર્પીણ પગલાં ભર્યાં. તેણે તેના દિલના અગિયામાંથી દયાના પુષ્પછોડો તોડીને ફેંકી દીધા અને તેને સ્થાને અત્યાચારના આવળો ઉગાડ્યા. તેણે યહૂદી સામે કાવત્રાના ખોટા આરોપ મૂકીને તેમની સામે મુકદ્દમા ચલાવ્યા. કેટલાયને તેણે કાપી નાખ્યા, તેમની માલમિલકત અને દોલત જપ્ત કરી ત્રાસ વર્તાવ્યો. પરિણામે લબ્ધ પ્રતિજ્ઞ યહૂદીઓને દુઃખ સહન ન થવાથી આત્મહત્યા કરવી પડી. કેટલાકોને જર્મનિને છેલ્લી સલામ કરીને અન્ય દેશોમાં આશરો લેવો પડ્યો. તેણે વધુમાં જર્મન પ્રજાને ઉત્સાહની ડિરેક્શનમાં તરબોળ કરવા માટે જર્મનિના ઉત્થાનના નામે અનેક નાપાક યોજનાઓ વડી કાઢી. તેણે જાહેર કર્યું કે જર્મનિને જમીન જોડાએ છે અને એની એ અભિલાષાના માર્ગમાં ક્રાન્સ તથા ચિટન અંતગત મૂકી રહ્યા છે.

હિટલર સરમૂખત્યાર બન્યા પછી યુરોપની શાંતિની ઇમારત ઉપર જાણે વિજળી પડી. ૧૯૩૬ ની સાલમાં ફ્રાન્સ આંતરિક અસંતોષથી પીડાતું જોઈને હિટલરે તેના લશ્કરને રાઇલેન્ડમાં ફૂચ કરવાની આજ્ઞા

આપી, પણ લોકશાસનવાદી દેશોએ જર્મનિના આ પગલાંનો એ વખતે પ્રખળ વિરોધ કરવાનું ડહાપણ બતાવ્યું નહિ. હિટલરે રાષ્ટ્રન-લેંડનો કબ્જો લીધો ત્યારે ઇટલી એખીસીનીયામાં ગૂંચવાયું હતું. આ બંને દેશો સામે યુરોપની માનવતા ભાવિ ભયની ચેતવણી આપી રહી હતી. કોઈએ એ પ્રત્યે ગંભીર ધ્યાન આપ્યું નહિ. આખરે બે સર-મૂખત્યારો—હિટલર તથા મુસોલિનીએ હાથમાં હાથ મિલાવ્યા. લોક-શાસનવાદી દેશોએ આ બધું જોયાજ કયું. તેમને ખબર નહોતી કે હિટલર તથા મુસોલિની યુરોપની આઝાદીની કબ્જા ખોદી રહ્યા છે.

હિટલરે સ્પેનને પોતાની પડખે લેવા માટે જનરલ ફ્રાંકોને સાથમાં લઈને સ્પેનમાં આંતરવિગ્રહની આગ ફેલાવી. સ્પેનની પ્રજાસત્તાક સરકારની વહારે સ્ટેલીન દોડ્યો. જનરલ ફ્રાંકોની મદદે હિટલર તથા મુસોલિની ધાયા. અંદર અંદર ખૂનખાર જંગ બન્યો. સ્પેનના રમણીય નગરો ભસ્મીભૂત થયા. નિર્દોષ સ્ત્રી-પુરૂષ બાળકો ઉપર બળાતો બામ-ગોળાની ચિતા ગોઠવાઈ ગઈ અને જનરલ ફ્રાંકો સ્પેનની ગાદી પચાવી પડ્યો. તે પણ સિતમનો સાફો બાંધી, દમનનો દંડ પકડી સ્પેનનો સરમૂખત્યાર બન્યો.

સ્પેનના પ્રકરણના અંત પછી હિટલરે ઓસ્ટ્રિયા ઉપર આંખ ઠારી. ૧૯૩૪ ની સાલમાં પણ હિટલરે ઓસ્ટ્રિયા આંચકી લેવાનો પ્રયાસ કર્યો હતો અને એમાં એ ફાળ્યો નહોતો. ૧૯૩૮ ની તા. ૧૧ મી માર્ચે તેણે ઓસ્ટ્રિયાનો કબ્જો મેળવ્યો.

તે પછી તેણે ઝેકાર્સ્લોવેકિયામાં રહેતી જર્મન લઘુમતિ માટે આત્મનિર્ણયનો હક માગ્યો. તેણે એ માગણીનો અસ્વીકાર થાય તો ઝેકાર્સ્લોવેકિયા ઉપર આક્રમણ કરવાની ધમકી આપી પણ બ્રિટનની ચેમ્બરલેનની સરકારે હિટલરને નમતું આપ્યું. મ્યુનિચ કરાર થયા અને હિટલરે ૧૯૩૯ ની સાલમાં ઝેકાર્સ્લોવેકિયા પણ કબ્જો કર્યું.

ઝેકાર્સ્લોવેકિયાના બનાવે યુરોપમાં બળભળાટ ફેલાવ્યો. લિટલરે પોત પ્રકાશ્યું. તે વિજેતાના ગર્વમાં પ્રલાપ ગયો. તેને ઝેકાર્સ્લોવેકિયામાંથી યુધ્ધની અખૂટ સામગ્રી મળી. તેના બળમાં ઉમેરો થયો.

જર્મનિએ ૧૯૩૯ ની તા. ૧ લી સપ્ટેમ્બરે પોલાંડ ઉપર આક્રમણ કર્યું. એ વર્ષની તા. ૩ જી સપ્ટેમ્બરે બ્રિટિશ તથા ફ્રેંચ સરકારે જર્મનિ સામે યુધ્ધની જાહેરાત કરી, અને ત્યારથી વિશ્વમાં યુધ્ધનો જ્વાળામુખી ફાટી નીકળ્યો છે.

તા. ૨૯ મી સપ્ટેમ્બરે પોલાંડના ટૂકડા કરી વહેંચી લેવા માટે રશિયા-જર્મનિ વચ્ચે કરાર થયા. આ કરારે-ઉંદર બિલાડીની મૈત્રીએ દુનિયાને ચક્રિત કરી નાખી.

૧૯૪૦ ની તા. ૯ મી એપ્રિલે જર્મન લશ્કર ડેન્માર્કમાં ઘૂસ્યું, પણ ડેન્માર્ક લપાઈ કર્યા વગરજ લિટલરના પગે પડ્યું. ડેન્માર્કમાંથી તેના લશ્કરે નોર્વે ઉપર પહોંચે માર્યા. અને તેમાં પણ તેને સફળતા મળી.

લિટલરને આગળ વધતો અટકાવવામાં ફાંજાંડની મી. ચેમ્પર-લેફનની સરકારની નમળાઈ સામે ફાંજાંડનો પ્રજ્ઞમત ઉચ્કરાઈ જતા તા. ૯ મીએ મી. ચેમ્પરલેને વડા પ્રધાનના ઓખાનું રાજીનામું આપ્યું અને તા. ૧૦ મી મેએ રાષ્ટ્ર ઓનરેબલ વિન્સ્ટન ચર્ચિલ વડા પ્રધાન બન્યા. જગત આ સમાચાર સાંભળીને ઉલ્લાસમાં આવી ગયું હતું. આ અરસામાં લિટલરે લક્ષમર્ગ, હોલંડ અને બેલ્જીયમ ઉપર આક્રમણ કર્યું, પણ લિટલરના ખૂની ધાડાં આગળ આ દેશો ટકી શક્યા નહિ. તા. ૧૫ મી મેના દિવસે ક્ય સેનાપતિએ તેના લશ્કરને લડાઈ બંધ કરવાનું ફરમાન કર્યું અને તેના બીજેજ દિવસે જર્મનો ફાંસની અજીત ગણાતી મેજનોની કિલ્લેબંધી તોડી ફાંસની અંદર ઘૂસી ગયા. તે દરમ્યાન બેલ્જીયમના રાજા લીયોપોલ્ડે બેલ્જીયમને દગો દીધો અને તે લિટલરને શરણે ગયો. આજે રાજા લીયોપોલ્ડ જર્મનિના યુધ્ધ કદી તરીકે તેનું શેષ જીવન વિતાવી રહ્યો છે.

તા. ૧૭ મી જુને ફ્રાન્સના નવા મહાઅમાત્ય માર્શલ પેત્તેએ ફ્રાંસ વેચી ખાધું. તેમણે જર્મનિ સાથે યુધ્ધવિરામના કરાર કર્યા.

હિટલર સાથે તેનો સિતમગર સાથીદાર હિટલીનો સરમૂખત્યાર મુસોલિની પણ મળી ગયો. તે પછી તેની જમાતમાં જાપાન પણ જોડાયું અને ત્યાર પછીના બનાવો તો જગતની જીભ ઉપર રમી રહ્યા છે.

આજે જર્મનો એડોલ્ફ હિટલરને જર્મનિના તારણુદાર તરીકે પૂજે છે, જ્યારે દુનિયાના અન્ય રાષ્ટ્રો કે જેઓ સ્વતંત્રતા, શાંતિ, ન્યાય અને માનવહક્કને પ્રાણુથી પણ અધિક પ્યારાં સમજે છે, તેઓ હિટલરને નરરાક્ષસ ગણી હડધૂત કરે છે.

હિટલરે યુધ્ધમાં ઉતરીને કેવા કેવા અપરાધો કર્યા છે? નિર્દોષ સ્ત્રી પુરૂષોથી ભરેલી સ્ટીમરો ફૂખાડી છે. ઉધાડા નગરો ઉપર બોમગોળાના વરસાદ વરસાવ્યા છે. નિરપરાધી નારીઓને ગોળાથી ઠાર કર્યા છે. પોલાંડ અને ઝેકારલોવેકિયાનું નામનિશાન બૂંસી નાખવા માટે તેણે ત્યાંની યુવાન પ્રજાને નપુંસક બનાવવા માટે તેમની નસોમાં છૂપું ઝેર દાખલ કર્યું છે. સત્યને દાખી રાખીને અનેક હડ-હડતા જુઠાણાં ફેલાવ્યાં છે.

હિટલર એ માનવસમાજની ગંદકી છે. જગતના ઉકરડામાંથી એ ગંદકી સાફ થશે ત્યારે જ માનવતાને સ્વચ્છ હવા મળશે.

દિવાળી આવી !

સ્નેહીયા

વડીલા

મીત્રા

અને

સમાનહાલાઓને

આપવા તેમજ લેવા માટેના

નવા વર્ષના-અભિનંદન

કાર્ડ્સ-અને-ફાઇલ્ડર્સ

ભારત-એજન્સી

જનરલ સ્ટોર્સ-પ્રીન્સેસ સ્ટ્રીટમાં

છુટક તેમજ જથ્થાબંધ મળશે

ફોન નં. ૩૩૧૦૩

માત્ર “ઈન્ક” એ ઉચ્ચાર અધુરો છે.

“પેરેડાઈઝ ઈન્ક”

એવો પુરો ઉચ્ચાર કરો

પેનની જાંઘળી લાંબાવવા અર્થે આટલી
તકલીફ તકલીફ અનિવાર્ય છે.

“પેરેડાઈઝ ઈન્ક”

પેનને સાફ રાખવાની સરવીસ બજાવે છે,
હલકી શાહીને કારણે લખતી વખતે વારં-
વાર પેનને છંટકોરવી પડે છે તે તકલીફ
“પેરેડાઈઝ ઈન્ક”માં રહેશે નહિ.

: સોલ એજન્ટસ :

—પેરેડાઈઝ એજન્સી—

મુંબઈ નં. ૩.

ટે. નં. ૨૩૨૭૫

